

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál ari utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny főlvetetik 's pontosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély: Celőléptetések; irány-czik: köznevelés, Bárfay Kálmántól; tudnivalók a folyó évben létesítendő iparmű-kiállításról; testgyakorló iskola, Aradmegyei közgyűlés (nemesei telekkönyv, kényszerített megváltás, nemtelenek birtok-s hivatalképessége, házi adó aránylagos elvállalása, az ország kereskedési fő utvonatai létesítősökre a nemesség is adózzék, mint a tartományi utakra, ezéhek eltörlesztetnek, sajtótörvények alkotassanak, sz. kir. városok ügye intézteszék el mint szinte a vegyes házasságoké 's vallási sérelmeké, vámrendszer, dunafiumei vasút, országgy. hírlap, 's t. ell. Fejérmegyei közgyűlés: tisztválasztásra készülék, törvényhatósági körlevelek iránt intézkedés, adótarozás népnövelési ajándék 'stb.) Debreczenben: Széchenyi Ist. gr. megtiszteltetése a ke reskedőség által, erdélyi országgyűlés.

Szerbia és Törökország: Mihály hg. fejd. székébe visz-szahelyezteték, az ausztriai gőzhaj. vizsályok, a szeralyban olasz opera.

Spanyolország: a választási mozgalmak jelen állása.

Anglia: Brougham nyilatkozata az afghanistani háborúról.

Értesítő.

Magyarország és Erdély.

A' nm. m. kir. udv. kamra a' nádszegi kir. sóár-nok-tisztségére Hauk Alajos ottani ellenérkődő só-má-zsamestert alkalmazá. Az erdélyi kormányzók sz. királyi Bors György 's malomfalvi Szász Ferencz előlép-etésökkel megüresült tartományi pénztártiszti hivata-lokra n. Paczoni Ince József 's Hirling Leopold Károly tart. főbiztossági r. irnokokat, Török Eleket pedig fő-kormányzók fizetéses r. irnokká nevezte ki. A' király-falvi (Königsfeld) erdőségi segédjóság gyakornokság megüresült. Csermák Antal ungvári kam. sóárnoksági ir-nok f. évi jan. 15 én, Poor János nádszegi só-mázsames-ter pedig febr. 2kán meghalálozott.

Sztáray Albert gr. cs. aranykulcsos Zemplény-ben Nagy-Mihályban huzamosb synylődés után f. hó 13kán jobb életre költözött.

A' köznevelés.

Ki szépet, dicsőt, boldogot szeret nemcsak ál-modni, de remélni is honunk jövőjéről, 's az ezen czél elérésére, vagy legalább a lehetőség megköze-lítésére jó hiedelemmel választott utakat, eszközöket, készületeket figyelmes 's criticus szemmel kíséri, lehe-tetlen nem csudálkozni, miért kerül minden inkább szönyegre, miért vittatik meg minden nagyobb hév-vel 's hazafiúi lelkesedéssel, mint épen a' köznevelés szent ügye? honnét jó, hogy ha szinte emelkedik is helyel közel nyomadékos, tekintélyes szózat, — mert a' tekintélyek ideje a' szó teljes értelmében soha sem jár le — nyom nélkül hangzik az el a' kiellenben 's ha-sonlít az örvénybe sujtott köhöz, mely fölött csak ha-mar összeapódott a' viz tükre. És miért ez? talán mert félreismertetik annak jelentősége? koránsem! — Hanem mert tömérdék ezen elmaradott nemzet napi-szüksége, 's nagyobb benne a' lelkesedés, semhogy tö-megben mozdulhasson előbbre; mert hiába, mennél nagyobb a' tömeg, annál nehezebben fejt ki, főkép sza-bályos mozdulatokat; aztán meg először élni kell, 's csak ezen feltétel alatt tanácskozhatni a' jövődőrül, meg azért is, mert a' mindennapi szükségekkel küzdés majd vérbe nedve ment már által, 's hahogy szükségfogya-tkozás mutatkozik csak távolrul is, ha mindjárt üstök-nél fogva is, de előczibáltatik a' szinpadra — 's gyak-ran egy egész éven keresztül mesterkézzel elrendezett drama előzenéjénél jelentetik, hogy az előadás elma-rad, — a' helyett, hogy a' tartalék-erők azon emeltyü alkalmazására központosítatnának, mely nélkül le-gyen bár nagy, dicső, hatalmas, megengedem, de boldog soha sem leend honunk; 's ez a' köznevelés.

Gr. Széchenyi István „Kelet népében“ Mi', és Miként'-tet elsorolandó, 366. lapon mondja: „De sok-kal fontosb ezeknél a' köznevelés tárgya.“ 370d. lapon meg állítja, hogy még ennél is fontosb. üdvösb 's mi-nélelőbb életbe léptetendő bizonyos kötelességér-

zet fölbresztése 's közönségessé tétele. Igaz, kiki saját szemével szemléli a' tárgyakat, de csekély véle-nyem szerint maga ezen kötelességérzet, de még an-nak ébresztése is eredvény, 's az azt eredvényezhető ok a' nevelés; és jól elrendezett, bizonyos czélra ki-számított nevelés nélkül a' legszebb eszmék hirdetése: csak kavics közé szórt búzaszemek, a' lelkesb köteles-ség-ébresztés eredvényei: szalmaláng. Közvélemény? nem létezhetik az ott, hol köznevelés hiányzik. A' nevelés azon föld, mellyből a' nemzet nyilvános élete szíja táplálékát; azon mennyei harmat, mely felfris-sítse a' nemzet életfája lombjait. És ha valósul, hogy hazánk két legkitünőbb jelleme kiengesztelődik: úgy frigyük elsőszülöttje hihetőleg a' köznevelés leend. Ez volna azon gyermek, mellynek bölcsőjénél ök a' hon-ata legedeb örömkönyűt hullathatnák. Addig is a-zonban, míg ezen legfontosb tárgy a' czimszeret-ját-szandja az időszaki sajtó szinpadján, csatangoljunk ke-vessé gyakrabban ezen, honunkban még talán legpar-lagabb mezőn —

Ha egy kised csecsemőre vetjük szemünket, nem lehet nem sajnálkoznunk tehetetlenségén; és az a-nya csecsemője körüli aggodalmas gyöngédsége a' sze-retet és szánalom vegyületének eredvénye. És ha ezen olly tehetetlen gyermekkel szemközt egy kifejlett, élet-erőtül pezsgő férfúra vetjük szemünket 's követjük őt működésiben, talán reá sem ismernék benne azon te-hetetlen gyermekre, ha csak minmagunkban nem hor-danók a' való bizonyosságát. Epen így áll a' dolog az emberi nemzettel is; ha végig futjuk évlapjait, látjuk, hogy ugyanazon ember, ki makkal, gyümölcsessel, nyers hússal táplálá életét, barlangokban kereset men-edéket az égalj zordon fergetegei elől, meztelensé-gét állatok bőrével, — mellyért élete koczkázatásával kelle megvini, — fedezé, a' szűk földtérrel, melly-re őt születése veté, csak reszketve távozott, most, évezredek viharival daczoló fényes palotákban, tagjait arannyal himzett bársonyba takarván, testét a' legizesb étkekkel táplálván, háborítatlanul élvezi az élet gyö-nyöreit; vagy ha lakjából mozdulni kívánkozik, fel-hőkbe emelkedik a' lég szárnyain, szédítő magasságban biztosan halad a' zajongó tenger dühöngő hullámai föl-ött 's már is olly felföldözéseket tön, mellyekről gyer-mekember éveiben még a' legvérmesb ábrándozó sem gyanakodhaték.

Fokonint fejlődik az egyes ember, fokonint fej-lődik az egész emberi nemzet tömege is: az első lépés, mellyet anyja — vagy talán inkább dajkája — vezér-lete 's gyámsága alatt teszen a' gyermek rövidke lábai-val, erőt fejt ki benne a' másodikra, az első kép, melly gyöngye velejébe vésődik, előkészíti azt a' második el-fogadására. És ezen emberi kifejlődésnek öröktül ki-mért törvény és rend olly következetes, olly változhat-lan, hogy valamint a' második lépést nem tehetjük az első mellözésével a' testi kifejlődésben, ugy szinte kép-telenek vagyunk a' második eszme felfogására az első mellözésével a' szellemi kifejlődés processusában: az-az, ha az egységül fogalmam nincsen, tisztán, vagy homályosan felnem foghatom a' kettős számot. Az egyes ember mind testi, mind lelki kifejlődésének 's tökélyé-nek határai körülbelül kijelölhetők; de az emberi nem-zet tökéletesülésének, non plus ultra-ját egyedül oda tűzhetni ki, hol már a' lehetetlenségek hazája kezdődik. És még is, bátor olly messze is ezen határ, az emberi nem egy belső, működni soha meg nem szünhető ösz-töntül hajtatik az ahozi közelítésre. És az eszköz, melly őt ezen működésében elősegíti: a' nevelés. A' nevelés az, melly az egyedek erőt 's tehetségit kifejtven, ezen műtét által a' köz tökéletesülés végetlen tengerét szintaanyi cseppel neveli. A' nevelés az emberben lé-tező erők 's tehetségeknél, a' tökéletesülés irányában va-ló kifejtése. Gyakran emlegetik, hogy a' nevelés bol-doggá teszi az embert; fogadjuk el a' mondalmat min-

den szörszálhasogatás nélkül, 's nézzük miben áll azon boldogság? Az ember testből áll, meg lélekiből, vagy ha ugy tetszik, értelemmel bir, meg szívvel, de más sza-bályok szerint működik a' szív, másokat követ az ész — mind a' mellett, hogy együtt csak 's különözve meg-szüntek azon alakban működni, mit embernek neve-zünk — és mégis ugyanazon egy czélra törekszenek, és ez? vágyaik öszhangzó kielégítése; és ez volna az em-ber boldogsága; elérheti é ez életben? milly fokig? sat. más kérdés. A' nevelés czélja tehát boldogítani. Az ész vágyait a' tökéletesség irányában a' tudomány elé-gíti ki, azt pedig, mi a' szív vágyait, ugyanazon irány-ban kielégíti, erénynek nevezük. Boldogságunk té-nyezőji tehát az erény, meg a' tudomány, azaz boldog-ságot egyedül az erénnyel ölekezett tudomány oszthat. Nézzük azonban milly helyet foglal a' köznevelés a' tár-sadalmi életben, különösen pedig milly fontos kérdé-se ez a' törvényhozásnak?

Az ember társas állat, 's ezen állapotja őt töm-érdek, a' legbonyolultabb legszövevényesb viszonyokba helyzi, mellyeket igazán kell ismernie, ha tudatlansága áldozatául esni nem akar. Ezen viszonyai isméréthez a' nevelés által vezetetik, és pedig úgy, hogy az ő czél-ja a' társadalom többi tagjai czéljaiba ne ütközzék, sőt amazok czélját is elősegítse, azaz a' társaság hasz-nos tagja legyen: honnan következék, hogy a' közne-velés a' társadalmi élet legsürgetősb kelléke. Azon-ban, szemléljük egy kevéssé közelebrül a' dolgot. Az emberiség egy nagy egész, mellynek alkotó része-a' nemzetek De minden nemzetnek saját belső érdeke-s 's szükségei vannak, a' mellyek minden egyéb nemzet belérdekei és szükségéitől különböznek, mellyek az or-szág geographiai fekvésétől, a' közlekedés könnyűségét-ül 'sat. de különösen a' kormányrendszertől függnek. A' nemzetek keblében kisebb társulatok sajtószertü vi-szonyok által egymáshoz csatoltatvák, a' polgár álta-lányos eszméjéitől fogva, minden intézetten keresztül le egész a' családig, melly aztán egyedekre oszlik. Már minden kisebb közü társulatnak is vannak sajtóságos érdekei mellyek minden egyéb társulat érdekeitől kü-lönböznek: — de a' mellyeknek sem egymás között, sem a' nagy egész érdekeivel összeütközniök nem szabad, sőt azokkal öszhangzásban kell lenniök, mert össze-ütközés esetében a' hatalmas érdekü társulat föle-meszi a' gyöngébb érdekét, és így meg van zavarva az e-gyensúly — honnan következék, hogy valamint minden nemzet különös és sajtószertü nevelést kíván, hogy a' nemzet nagy tömegében az érdekek hatalma által ala-kult kisebb társulatoknak is sajtószertüleg kell nevel-tetniök. A' nemzetek érdekeire, 's az ezekből eredő viszonyokra, tehát a' nevelésre is legnagyobb befo-lyással bir a' kormányzat, és pedig olly annyira, hogy egészen más nevelési rendszert kíván a' republica mást a' monarchia, mást a' zsarnok önkény, mást az alkot-ványos társadalom: 's változzék a' kormányzat, az új rendszer csak úgy számíthat százados életre, ha a' ne-velést is az új irányban változtatta meg, különben in-gatag, és az ellenhatás, a' rendbontás napirenden le-end. A' köznevelés tehát kormányzati, politikai kérdés, és pedig minden politikai kérdések legfontosbika, mert ennek megoldatásául függ az országok sorsa. És az ed-dig lepergett idők évlapjai rendre bizonyítják, hogy e-zen kérdésre minden idő törvényhozóji nagy figyelem-mel valának, 's hogy ezen alapra rakták legyen a' pol-gárzat talpkövc; 's bizonyos az is, hogy az új sta-tusgép elrendezésében mindig nagy nehézségekbé üt-közének, mert az évek hosszu során életbe kirthatal-lanul gyökerült szokásokkal, 's vérbe nedve átment véleményekkel kell megviniök. — A' köznevelés ered-vényeit bámulhatjuk Lykurg népében. Ezen nagy tör-vényhozó új alakba akará önteni honát, 's hogy terve sikerüljön, a' nevelést rendszeresíté föltett czélja irá-nyában; átlátta t. i. hogy az ő törvényei különben nem

szövődhetnek az életbe, ha azoknak, kiket törvényeire kötelezni akar, jellemét, és akaratját azon törvények elfogadására el nem készíti; azaz: az életet, az embereket összhangzásba nem hozza a törvényekkel: ehhez pedig születésüktől kellett edzeni az új polgárt. Képzelnünk Spartában, Lykurg törvényei alatt, másképp nevelt népet, és Lykurg logikáját az élet kineveti, és viszont így nevelt népet más törvények alatt és a logika kinevetetik az életül. Valóban, a spartai polgárzat egyes tünemény a maga nemében; és az ő ereje, mely őt századon keresztül annyi vihar közt oly nagysággal és dicsőséggel föntartotta, egyedül abban állott, hogy nevelési rendszere tökéletes összhangzásban volt a törvényekkel; de mihelyt a nevelési rendszer az ő eredeti szigorától eltért, Lykurg törvényei is, 's velők a polgárzat súlyedni kezdte; 's a milly arányban növekedett az eltérés, azon arányban változott a polgárzat szelleme 's ezzel eredeti jelleme is. És a statusgép-lepergés órája mindinkább közeledett, minek egyedüli oka abban fekszik, mert az eredetitől fokontként eltérő nevelés az életet, az akaratot végtire úgy megváltoztatta, hogy a régi törvények a spartaiak életébe többé nem illettek. — A szomszéd Athen más szempontból indult ki a köznevelés elintézésében; de nagy különbség is volt ezen két város polgárai között! Sparta erő által akart uralkodni, Athene szellemi felsőbbségben keresé dicsőségét. Sparta megveté a tudományokat, Athene ezeket ahítá. Sparta nyilvános küzdőterein harczfiak képeződtek, kik ha nem győzhettek, örömmel haltak meg hazájokért. Athene tanodáiból szónokok léptek a szószerűkre, kik a szó varázs-erejével magasztos tetekre ragadák a keblet. És ezen két egymástul lényegesen különböző nevelésben hiányzott egy tényező. Sparta erős tudott lenni, Athene dicső, de boldogság lakozott-e keblében? igen kértlem. Sparta kitünően a testi erők kifejtését tűz ki működési céljaul, 's gyakorlál a testet a szellemi rész rovására, Athene művelé a szellemi részt az anyag rovására, és a szív nemestése kifejejtetett mindkettőtől, 's csak ezen hármassal erő összhangzó miveltetésének sikerülhet boldogságot ömlesztetni a polgárzatba.

Vessünk most egy felületes tekintetet honunk történetére. Üstökös apáink hazát kerestek, ehez erő, ügyesség, bátor 's vitéz lélek kívántatott: és az erredvények elég nyilván hirdetik, hogy az ütközetben olly rettenetes őseink ifjúságuktól fogva edzették magokat a csatákra. Mig tehát a nemzet hadi lábón állott, az ifjúság is ha szinte nem közintézetekben, de közszellemben harczosra neveltetett, a többi csak mellesegesnek tekintetett. És a növelés ezen eredeti jellemét egész a közel időkig megtartotta, mert a körülmények hatalma, az egyedüli befolyás majd edesgeté, majd meg kényszeríté az ezen eredeti jellemhez hű ragaszkodásra, kényszeríté, valahányszor életeért küzdött, edesgeté, midőn fegyveres kézzel más idegen nemzeteknek szabott törvényt, tehát midőn dicső volt; és az ezen két időszak hézagát betöltő fejtelenség éleszté a netalán más irányban fejlődni készült növelés jellemét. Közlebb időkben megváltoztak a körülmények és a magyar nem kénytelen többé élteért küzdeni, mert hiszen írva vagyon, hogy „élünk“ de határit sem vágyik a négy tenger partjaira támasztani; hanem jelenleg egy szép 's az emberiség háláját igénylő czélt tűze ki magának, melly is, ha jól fogtam föl, az: hogy belviszonyait úgy rendezze, miszerint határin belül csak az legyen boldogtalan, kit saját bűne, vagy akármí egyéb, csak intézvényei nem, taszított inségbe.

Az első mozgalom, melly ezen nemes czél felé irányult, a jogok mezején történt, és úgy látszik, mint ha ezen sorompóból kitekinteni nem nagy készülétek történnének, bár legyen ki láncsát törni száguldana a sorompóba bár ne; pedig ha már van jogunk élni, van kötelességünk is ezredéves életünk talpköve letételéről lelkiösméretes aggodalommal gondolkodni, mi főkép egyalkotványos honban a „köznevelés.“ Sokat hallunk az „egymásutánról“ csekély véleményem szerint, tárgyam tengelye körül maradván, ez volna azon „egymásután.“ A jog — ha úgy tetszik, — csata, hatalmunkban hagyá a törvényhozást; a törvényhozás legfőbb feladata elrendelni a köznevelést; a nevelés kifejti az értelmi 's érzelmi erőket: ennek eredménye a tiszta, világos ismeretek és fogalmak; ennek ismét a helyes combinatio, melly aztán új ismereteket 's eszméket szül; az új ismeretek életbe léptetéséből új érdekek, ezekből új viszonyok, ezekből új szerződés, ebből új jogok fakadnak, az új jogok szentesítése új törvényeket tesz szükségessé, az új törvények haszanak a nevelésre. Bártfay Kálmán.

Jövő Szombaton, azaz február 25-dikén új elvezet vár színházi községünkre! Hubenayné legszorgalmasb színésznőnk egyike javára fog adatni: „A londoni holdusok“ dráma 5 felvonás., francziából Egressy Bénéjám által. A jutalmazandó derék színésznő iránt ha méltányosak akarunk lenni, lehetlen a t. cz. közöns. részvétét ki nem kérnünk.

Testgyakorló-iskola. Az itteni testgyakorlati példányiskolának részvény-társasága f. hó 26-án vasárnap délelőtti 10 órakor tartandja ez évi téli közgyűlését a nemzeti casinóban mélt. Károlyi György gr. elnöklése alatt. Tárgyai lesznek különösen: 1) a múlt évi sept. 16-ka óta tartatott közgyűlések jegyzőkönyveinek elolvassása, 2) a pénztár állapotja, 3) két rendbeli terv előadása, egy ezen intézet számára előteremtendő alapítvány iránt, 4) ezen iskola eddigi állapotjának előterjesztése, 5) egy ezen intézet iránt részvétre buzdító felhívás elolvassása. Mellyre minden t. cz. részvényes 's az ifjúság művelődésének baráti tisztelettel hivatalosak. Verebi József, egyesületi jegyző.

(Tudnivalók a f. 1843-dik évi augusztus 21-ken Pesten megnyitandó második iparműkiállítás iránt). Midőn a magyar iparegyesület tavaly az első magyar iparműkiállítást létesíté, azon meggyőződéstől vezéreltetett, hogy a hazai műipar emelésére mindenek fölött műiparunk jelenlegi állapotjának isméréte 's a közönséggel megismertetése szükséges, hogy a munkás szorgalommal alkalma nyíljenk részint már kiérdemelt elismerést aratni, részint magát 's tehetségeit a közönséggel megismertetni, hogy a megismerést haszon, méltánylat, érdemszerinti megbecsültetés kövesse, 's ezekből egy részt az iparművészesben ösztön támadjon a műipar dicséretes pályáján mindig előre, mindig több tökélyre törni, más részt pedig a közönségben nemzeties értezt gerjedjen megbecsülni a honi érdemet, 's nem tenni magát a külföld rabjává olly dolgokra nézve, miket a honi szorgalom is előteremt. És úgy látszik, hogy e czélokra már e rögtönzött első magyar iparműkiállítás is igen hathatós lépés volt. Az idő rövid volta 's mindenféle balítélet miatt, mik imitt amott az iparúzóknál közölt illy intézetek művöltáival ismeretlenségéből eredtek; az első kiállítás távolról sem központosítá annyira a honi műipar minden terményét, miszerint a jelenlegi állapotunk tökéletes életű képének vehetőnk, lehetlen volt még is egy részt övémérettel nem látni a közönség meleg részvétét melly a kiállítás terméken szazankint hemzsegett látogatók 's a jutalomosztásnál számos közönség tanúsított, más részt pedig lehetlen el nem ismerni, mikint már ezen első kiállítás a műipar körében mozgalmat igen kedvező előmozdítá. Nem egy iparműves van, ki az iparműkiállítás következtében kapott munkát, ismeretséget 's tágabb kört szorgalma kifejtésére; mert szerény rejtke homályából a közfigyelem, közrészvét, élető napfényre lépett, nem egy van, kit kiállított példány-művei százkara, ezreke menő alkura vezettek, 's általában a naponkint sűrűbben keletkező védegyletek, 's a honi műipar iránt naponkint élénkebben mutatkozó részvét, méltánylat 's megbecsülés örvendetes tanujelül szolgálnak, mikint az első iparműkiállítás eredmény nélkül sem anyagi sem erkölcsi tekintetben nem maradt.

Az iparegyesület tehát jövődében is fog iparműkiállításokat létesíteni, miszerint a folytonos haladást 's kifejlést, úgy az egyesületnek mint általában a közönségnek figyelemmel kísérnie alkalma legyen; de a kiállítások nem minden évben lesznek, nehogy hatásukat veszítsék, mert egy évenkint a honi műipar igen szemebetűnő haladást nem mindig tehet: — azonban mivel az első kiállítás-hozó járulás iránt sokkal későbbben becsátathatott szét a felszólítás, mintsem hogy sokaknak műveik elkészítésében 's beküldésében az idő rövid volta akadályul nem szolgált volna; 's ez okért azon kiállítást a honi műipar hűtökének venni koránsem lehet; az iparegyesület (mint már hírlapilag jelentve is volt) elhatározá a második iparműkiállítást Pesten f. 1843-ik évi aug. vásár alatt eszközölni, mellynek részvétükkel 's együttmunkálással elősegítése iránt Magyarországnak, 's hozzákapcsolt részeknek és Erdélynek minden kézművesei, mesteremberei, gyárnokai és mindennemű, rendű iparművészei mármost jó eleve felszólítatnak, olly világos figyelmeztetéssel, hogy a jövő évben a kiállítás nem fog ismételtetni, 's a közönséggel megismertetés ezen alkalma jövődében három évenkint csak egyszer fordulandó elő. **Tudnivalók a föltételek:** 1) A második magyar iparműkiállítás folyó 1843-ki aug. 21-ken nyitattik meg Pesten a városi re-dutteremben 's tart sept. végéig. 2) Mivel lehetnek, kik a kiállítandó tárgyak beküldésére talán már a medárd-napi pesti vásárt is használni kívánnak, a kiállítandó művek fölvétele 's elfogadása már június 10. kezdődik 's tart Augusztus 20-ig, melly határnapok a kiállítani szándékozókknak annyival inkább ajánlatnak figyelemükbe, mivel tapasztalási adatokból eredt fontos okoknál fogva az iparegyesület semmi kivételt nem szenvedő változhatlan szabálynak kéri tekintetni, hogy az aug. 20-ka után a már megnyitott iparműkiállítás folytában érkezendő tárgyak elfogadtatnak ugyan, 's nemesak kiállítatnak, hanem a nyomtatott tárgyjegyzék oldalába is kijegyeztetnek, de a főjegyzékbe nem jönnek, műbírálattal nem vetetnek, 's jutalomosztásban semmi esetre sem részesülnek. 3)

A beküldendő tárgyak elfogadása 's a kiállítás körüli intézkedés végett 3 tagból álló választmány van megbízva. 4) A kiállítás körébe tartoznak minden Magyarországnak 's ahoz kapcsolt tartományokban é Erdélyben, akár hazai akár külföldi anyagokból készített kézművek és gyárkészítvények. E szerint minden honi iparúzó mesterembernek, gyárnokoknak iparműveknek, akár tartozzanak valamely czélba akár nem, iparműkészítvényei kiállítására elfogadtatnak; kivéven, ha valamely tárgy olly egészen közönséges kézmű, vagy pedig rosz készítvény volna, hogy a rendező választmány annak elfogadást a parmküállítás czéljával 's díszével össze nem egyeztetetnek vélné, melly esetben az illy tárgyat az egyeztető kormányzó választmánya által eleve kinevezendő műbíráló biztosság illető szakosztályához utasítatandják, melly a föl- vagy nem vehetés iránt határozand. [Vége köv.]

Aradi közgyűlés. (Vége.) 2. pontul a nsi javakra nézve is behozatandó telkes könyvek határozatának 3) Megállapítaték az uri tartozásoknak a földesurról nézve leendő kényszerített megváltás elve akképen, hogy ezen megváltás országgyűlésileg megállapítandó, külön szerint az urbères földek egy részének a földesur birtokába visszabocsátásával eszközöltessék. 4) Elfogadtaték a nemtelenek birhatásjogának elve is, mint szinte 5) a nemteleneknek minden hivatalra a kalmazhatása. 6) A házi adó viseléséhez az országgyűlésen meghatározandó arányban járulás is megközakarattal határozaték el. Arad felvilágosult magyarok között csak öt szózat emelkedék az adómentesség mellett; mert az igazság szövétneke mellett piruvonult háttérbe az erény-gyilkoló önrdek; és százados igaztalanság bélyegezte adómentesség oszlopa megrendítésével fölmetszők bilincseit boldogajövőt követelő honunk-karjainak, utat nyitottunk biztosabb haladás folyamának, 's azon edes nyugalom boldog érzetében hagyók el teremünket, hogy le emeltük embertársainkról a már majd elviselhetlenteher egyik ágazatát, embertársink vállairól, kik, midenkor elsők tüntek föl polgári életünk láthatáranak, vevén akkor, midőn jogrészvét, igazság és méltánykiáltó szava harsogott ég felé. Arad tehát megértékor szózatát. És a magyar nagylelkűség Európa-szertei hírhéze mi is járultunk egy hervadatlan fűzrel elégtételt vittunk ki azon meleg kebel fakasztotta ellenében, miszerint nemes Arad vármegye mindedig a m a r a d dal azonított. Megállapítaték: hogy az ország fő kereskedési utvonalainak, mellyek t. i.

1836-ki 26-dik törvényeikben megnévezve vagnak létesíthetősökre 's fenntartásukra szükséges költségfödözhetése végett a nemeseket is ki nem rekesz czélszerű vámrendszer megalapítása pártoltassék, tartományi, úgynevezett provinciaiis utak készítesí fenntartási terhének viseléséhez a nemesek is, vagy tehetségök arányához képest köteleztessenek. 8) ezéhek megszüntetendnek. 9) A sajtószabadság állpíttassék meg, ehez képest a törvényen nem alap megelőző könyvvizsgálat megszüntetvén, helyébe sajtóbéli kihágásokra, úgy az írói tulajdon biztosítására nézve czélszerű sajtótörvények alkottassanak. 10) A sz. kir. városok országgyűlési helyzete rendeltessék el, köz igazgatásukban a nyilvánosság hozassék ki, a választás és országgyűlési utasításadási jog gykorlása egész polgárságra terjesztessék ki. 11) A egyes házasságok és vallásérelém tekintetében a m országgyűlésen megállapított conclusum pártoltass mirenézve törvény hozassék, miszerint a pápai re-deletekre mindaddig, mig azok országgyűlésileg vitatattanak meg, kir. placetum ne adassék. 12) A kereskedés előmozdítása végett a vámrendszer dolgoztassék ki, a Duna és magyar tengermelléki kereskedés megnyitására figyelem fordíttassék, a duna-fluviasut pártoltatik, a német vámszövetséghez csatlakozás pedig nem, úgy szinte a bécs-trieszti vasútnak Magyarországnak némelly megyéin keresztül vitele sem. 13) Elhatározaték továbbá az országgyűlési hírlapok készítése, a követi táblán a gyorsírók alkalmazása; a naplónak az erdélyországyűlési napló modora s rintit létesítése. 14) Továbbá hogy az országgyűlés választástól függő hivatalnokok megválasztásába ne csátokozhassanak a követek, mindaddig, mig e rész küldöktül utasítást nem nyerendnek. 15) Az 1832-1. t. cz. a részek valódi visszacsatoltatása végett szgetteggék. 16) Turócmező azon indítványa: hogy érsekek és püspökök főispáni hivatal ne viselhesse szinte pártoltatik. Végre 17) a nemzeti nyelv gyapítására nézve a múlt országgyűlési felírás-javazat egész terjedelmében sürgetteggék. Ezek azon pont mellyek az utasítást készítő lelkes választmány javlatából kissebb nagyobb vitával elfogadtatának: v

ezeken kívül több életkérdés is, melyek azonban, bár felettök a pártolási elv majd minden szónok által kimondatott, időelőttiségük miatt egy jobb kornak adatlának át örökségül. Illyen volt a veto-tárgy is, miszerint ő felsége a két országgyűlésen fölterjesztett conclusumot ne ellenezhesse;—illyen a kir. hivatalnokok követségűli akadályoztatása; a követi tábla elnökének a követek közüli választása; az országgyűlésnek minden évbéli tartása; s a népképviselőt. Felhozott e tárgyban, h. ideje már elközelgett, szükség tehát a népet alkotványunk sánczaiba fogadni a nemzetiség teljes biztosítása mellett, hogy ne várjuk be azon időt, melyben a vészek üvöltése közben követelő alakban jövendő elő a nép kívánata, midőn a rohanó ártózatatos rombolással tépi szét a gátokat, melyek mintegy látott veszély közeledte előtt újabb erővel halmoztatának föl ellene; de az örök megváltás előtti függés, a nemzetiség és politikai conjuncturák miatt a népképviselés joga elhalasztatott. Illyen volt a papi jószágok világiassítási kérdése is. E tárgyról sokfelé ágaztanak a vélemények, némelyek egészen el akarják azokat venni, mások egy részét, némelyek adóztatni a népnövelés szükséges arányában, mások ismét szorosan kitudott jövedelmök egy részét kívánták elvenni, s egy meghatározandó hatóság által kezeltetve a népnövelésre fordítani. Ezen papjavarok elvételének elve mindazáltal elismerték, valamint az is, hogy a papok birtokában levő javak statusjavak. Ezek közé tartozott Csanádmegye azon indítványa is, hogy az esztergomi érsektől vétessék el a kir. táblához ülnökök nevezhetési joga. Gyűlésünket legilletékesb rend jellemző, epés kifakadás, személyeskedés helyt nem talált, érett vita, meleg hazaszeretet, s hő nemzetiség valának a lobogók, melyek alatt egyesülni törekvünk, és méltányos elismeréssel, és férfias büszkeséggel említem meg azon körülményt, hogy Aradmegyében nem találkoztok egyed, ki önérdéke előmozdításért ez átalakulásunkat ténylező kérdések végett nyers erő használta volna: mert erős vala mindenkiben a hiedelem, hogy nem idézhetni könnyebben honunk egére felleg-borít, mint ha az érett megfontolás mezejét bármilyen értetlen tömeg nyers ereje csatatérré változtatja. Vajha ne jutna eszébe senkinek se megýnkben a kölcsönös örömmel élvezett bizalmat s egyetértést istentelen kezekkel tépni szét! de nyugodtan tekintek megýnk biztos jövője felé, s azon hitté olvadott tiszta meggyőződéssel, hogy Aradmegye felvilágosult Rdei s a józan ifjuság, mely szent kötelességeül tüzte ki korunk ügyei felett az atyák között némi súlyt adni a tanácskozással mérlegének, kölcsönös buzgalommal törekvünk a köz cél felé, mely honunk fölvirágzása hajnalát mennyei fényben ragyogtatja előnkbe. Jövő közgyűlésünk, ha országos ok előbb nem sürgetendi, május 22kén fog tartatni. Tó p a r t i.

Fejérmegyei közgyűlés. Januáriusi évnegyedes közgyűlésünk első napján meglepve valánk, midőn mezei üstökösök szökőfényt nagyobb számmal a tanácskozási terembe lódulának, kik a meleg kemencét s a teli dulce far niente-t oda hagyván, tartalékseregként sikra szálltak azért, hogy bal oldali hőseinknek jövő három évre terjedő kiszámításaitak viszhangjaikkal sikeresítsék. És a fogadott hangoknak dús eredménye lön! Ugyanis szokott üdvözlése után elnök alispánunk alig pendíté meg a tisztválasztási határidő közeledését, szélső baloldali hőseink egyike a tárgya ugratván, főispán urat az 1723: 56. t. cz. értelmében arra emlékeztetni, a tisztválasztási szabályok kidolgozása s a nemesség összeírása végett küldöttséget neveztetni sürgete, ennek elnökül M-y L. kamarást, tagjaiul ön elvbarátit. ezek viszont őt indítványozván. A hangok rohama által felriadt jobb oldal szemei csak ekkor nyitának fel; de már későn, mert a hatalmasak kárörömtől áthatva, száműzték a méltányosságot, melyet a jobb oldal mint mindenkor úgy főként illy nagyérdékű tárgyaknál soha figyelmen kívül nem hagyott, s hogy győzelmüket annál inkább éreztessék, könyörületből ketőt, hármat elleneik közül a küldöttséghez kapcsolatni nagylelkűleg engedtek. Innen történt, hogy a jobb oldalnak okai nyomossága, az ellenhangok sokasága által háttérbe nyomatva, azt sem vala képes kivíni, hogy ezen küldöttség elnökévé alispánunk egyike neveztetett volna ki, a bal oldal azon fonák állásnál fogva ellenezvén azt, hogy, ki hivatalt visel, a tisztválasztási előkészületeknél higgadt keblű s részrehajlatlan nem lehet. Emelkedett a jobb oldalról egy szó, mely ezen állítást a most kinevezett küldöttség elnökeire is alkalmazhatónak vélvén, ennek elhárítása tekintetéből tőlük az iránt, hogy hivatalt nem keresnek,

nyilatkozást várt;—de e szó, mint a pusztában kiáltozó, elhangzó, figyelemre nem méltatták. Nagyobb kiméletet vagy inkább okodást mutatott azon indítványánál a bal oldal, hogy a tisztviselők, nevezetesen alispánok országgyűlési követekké vagy no választatassanak, vagy ha választatnak, megveiv hivatalt jövő tisztválasztásig ne viselhessenek, és az alispáni hivatal csak a törvényszabta uton tölthessék be s hihetőleg a dies irae-től félelemből egyezett meg ennek a jövő közgyűlésre halasztásában, melyről e végett a kőbelbeli egész nemesség tudósíttatni határozatott. Más nap a jegyzőkönyv-meghitelesítéskor a jobb oldal, ámbár a tegnapi veszteséget megboszuhatna volna, mindazáltal a köztanácskozások méltóságát tiszteletben tartván, a már végzeteket, —bár fájdalommal— elfogadta. Tiszti jelentések folytában a hatósági levelezések kerülvén szőnyegre, a fiemei kapitányságnak a pestfiemei vasút tárgyában legfelsőbb helyre tett felírása, azon oknál fogva, minthogy Fiume egyedüli kapuja a magyar külkereskedésnek, — Tolnának a posták önkényes szabályoztatása, a mostani levéldij csökkentése s különösen a bélyegzés elleni felírása —olly formán, hogy ő felsége a hazai posták igazgatóságát minden kül hatóság befolyása alól felszabadítani, s azt a helytartótanács rendelkezése alá visszahelyeztetni, a kezelésnél a magyar nyelvet alkalmaztatni, végre a levéldij országgyűlési intézkedésig le szállítatni (a bélyegzés Fejér-megyében még nem tapasztaltatván) kegy. méltóztassék, —Nyitranak a Borsiczky család ügyében tett felírása azon esetre, ha a nm. udv. kancellaria parancsolatjából, a sérelem valósulna, —és Szerémnek a Dunát és Szávát egybekötő csatorna tárgyábani felírása pártoltatni rendeltettek; a nemzeti őrsereg eszméje azonban, ha ez az ország minden lakosiból lenne felállítandó, az illyr és szláv mozgalmak lecsendesítésére elégtelennek s célszerűtlennek találtatván, nem fogadtatott el. Hosszu vitára és személyeskedésre adott alkalmat egy osztoztató bíróság elnökének, mely a nm. udv. kancellariától le bocsátott parancsnál fogva az ügybeli irományoknak legfelsőbb helyre leendő felküldés végett kiadására még a mult közgyűlésből határozatilag köteleztetett, azon írásbeli jelentése: miszerint a bíróság törvényelleninek mondván ítéletében az irományok fölterjesztését, nehogy az 1837: 13. s 1840: 14. t. cz. rendeletével összeütközésbe jöjjen, a beadást megtagadta, a k. parancsot szótöbbséggel félre tétetni határozta. Ezen jelentés folytában a bíróság egyik tagja s tollivője szokott bombasztos modorában kinyilatkoztatta: hogy miután a bír. ítélethezásban független, a megýének nem levén hatalmában az irományok beadatását határozni, ő az irományokat, melyeket kezeiben forgatva felmutat, egyedül physikai erőnek adja ki; — azonban az actiónak több oldalról hallására, szavától távozva, azokat a nélkül, hogy a közönség észrevette volna, elnököl alispán ur elé téteti; mely játékkért lelkes szónokink egyike által kellőleg megrovott ugyan, de némelyek ezen kegyes tréfát engedelmesség s a megyei határozat teljesítése jeléül tekintvén, a különben törvényes bűnhődést elhárították és a bíróságnak ezen tette, jegyzőkönyvileg — csak —roszaltatott. Pozsony vármegyének az o. gyűlési ingyen szállások, Fejérvár városának, követeinek ezentul az egész polgárközönség általi választási tárgyában írt levele, az országos utasításokat előkészítő választmányra bízott. Torontálnak Károlyváros elleni sérelmében írt s az országos választmányok munkálatának előleges közlését kívánó levele, Krassónak a bánági bányász-törvény-szék ellen a német nyelv, és Szerémnek az illyr mozgalmak miatti panasza pártoltatást nyert; egyszersmind gr. Z. D. indítványára, a harminczadi tétetvények magyar nyelveni szerkesztése iránt felírás határozatott. Főadószedőnk jelentvén: hogy a fejérmegyei adó hátralevőség 101 ezer pengő forintra szaporodott már, elnökünk több célszerű módot javasolt mind a szoros összeírás mind a behajtásra nézve, melyek köz helyeslést nyervén, határozatba mentek és szolgabiráink azok foganatba vételére utasítottak. G. Z. D. lefőzetvén a népnövelésre évenként szánt 400 p. forintot, valamint ismét lelkületének újabb ezen záloga közörművel, — úgy köz-viszátetszéssel fogadtatott népboldogítóinknak azon erőködése, miszerint egy nem nemes haszonbérőnek kézzel fogható ármánykodását pártolva, őt a megyei gyakorlat ellenére az adófizetés alól kibujtatni, s ezen terhet az adózókra róni törekedtek, ki azonban tisztí főügyészünk szilárd előadása következtében, a hivatalos jelentés ellenére, mind

az elmult, mind a még jövendő haszonbéri időre adó alá vétetni rendeltetett.

Debreczenből. F. év febr. 4dikén tartá a helybeli kereskedő ifjuság a kereskedők által is pártoltatva a casinoteremben fényes tánczvigalmát, melyben a városi főbb rendűek, a válogatottabb polgársággal s kereskedői testülettel, nyájas őszinte barátsággal vegyűlve, halandó létünk egy éjjelét vígságba merűlve töl-té el. A terem mind kivilágosítás, mind egyéb disztvények tekintetében pompásan vala fölékesítve. Férfiak, kika közjót tárgyzó véleményekkel, bár azok néha hijányosaknak látszanak, némelyek előtt, jó szándék-joknál fogva szót emelni elég bátrak, ki vagynak téve a közönség magasztalásának és gyalázásának; de az érdemsúly ott, hol valódi méveltség létezik, elnyomja az utóbbikat s hálakoszorut fon az érdemteljesnek. Illy szellem által buzdítatva, a kereskedői testület, azon nagy hazafinak, ki legtöbbet tett a széllyszórt s nagy részben hazánktól elidegenedett nagy birtokosínbak létező erők összepontosítására, s nemzeties irány-küvetésre! azon nagy honfinak, ki a jelenkorban aránylag legtöbb áldozattal járult a haza oltárához! azon nagy hazafinak, ki a Dunaszabályozás s gözhajózás körül, s így a kereskedés sikerítése tárgyában legtöbbet fáradt s tett, Széchenyi István grófnak képét lefőstetvén, a társalgási diszt érdekesítése és a nemes gróf iránti buzgó hála jeléül a teremben illő helyen, nemzeti kárpitok és lobogók árnyékában fölfüggeszté, mihez a roppant számu gyűlekezet őszinte méltány-lása is járult. A kép a Duna tájékat ábrázolja s a folyón uszó gőzösek füstjéből felleg alakulva, ennek te-tejéből emelkedett mintegy föl a nemes gróf jól talált képe, balkezében a kereskedői czimert, egy horgonyt függve tartva s jobbjuval a gözhajókra mutava. A kép fölött következő irat olvasható: *„Oszlik a boru, kedvez a szél, siessünk récpárt felé!”* A de-riült kedvvel élvezett tánczvigalom reggelig tartott s ja-komázás közben a nemes gróf és több hazafi egész-ségeért sűrűn ürítették az érmelléki nektár bakator-ral töltött poharak. B.

Erdélyi országgyűlés. Jan. 12ki ülés. Beszterce-vidék követe, Regius János, kinyilatkoztatta: hogy a szász törvényhatóságok több követei által beadott s a formások mellőzéseért megigazítás végett visszaadni határozott, de még eddig vissza nem vett ellenvéleményt az azt aláírt követek némi igazítás végett készek visszavenni: a KK. és RR. elvárták, hogy ohajtásuknak mennyire kívánának a szász követek eleget tenni, addigis az ellenvéleményt megigazítás végett visszaadni rendelék. Ezután jelentés tétetett a kormány-szék észrevételeiről, miket az országos mu-zeumról szóló t. czikk iránt tón, melyekben a KK. és RR. is megegyeztek, hanem a mennyiben a kormány-szék az insurr. fundusra nézve azon észrevétele tette, hogy a k. mennyisége még tisztában nincs: mert ellenkövetelések az ellen is forognak fen; a KK. és RR. előbbi határozatuk mellett maradtak, s a kormány-szék által sem akadályozott felírást felküldés végett letisztázni rendelék. Majd a személyenyek s né-melly indítványok fölvétele iránt némi előleges ren-delezések tétetvén, mások sorozata utasítatvák. Jan. 13ki ülés. Jegyzőkönyv-hitelesítés után az elnök jelenté, hogy a mult ülésben igazítás végett visszavett ellenvélemény némi módosítással ismét beadott; — mely ellenvélemény felolvastatása elkezdődvén, a KK. és RR. ugy látták, hogy azon törvényes kívánat-nak, melyet a jan. 11ki ülésben felfejtettek, a szász követek eleget nem tettek; ugyan is abban a constatus nevezeteli elést újból meghagyták, s minthogy ez által az ahoz való szoros ragaszkodásukról nyilatkoztak tisztán bizonyítják, miszerint cseljok nem kevesebb, mint a nyílván tilalmazott s alkotványunk sarkelyeivel merőben ellenkező curium votumnak közveve nyitni utat. Mi pedig a különvélemény alá tett aláírást illeti, a kifejezést: *Deputatio-nis saxonicae*, megváltoztatták ugyan, s ez ál-tal a KK. és RR. ebből eredt aggodalmat elenyész-tették, fenmaradván mindazáltal az elsőre nézve aggo-dalmuk; annál fogva a KK. és RR. ezuttal is ragasz-kodva előbbi határozatukhoz, azt, mint jelen tör-vénytelen alakjában el nem fogadhatót, megigazítás végett újra visszaadni határozták. Mely alkalom-mal Szebenszék követe Schreiber Simon egy nyilatko-zatát kívánta jegyzőkönyvbe iratni: miszerint kijel-enté, hogy ha ellenvéleményöket a RR. el nem fogad-ják a constatus szó használásaért, ugy világosan ta-nusítják, hogy a szász nemzet alkotványos élete kockára jut s a törvényhozás mezejéről eltűntetni in-tézetik, a szász nemzeti gyűlés határozatánál fogva kijelenteni, hogy a felküldendő törvény-cikk megerősítésére a nemzeti pécset nem adhatja. Ezen nyilatko-zatára Szebenszék követének az elnök előre bo-csátván, hogy ezen dolog igen szokatlan fordulatot vett, midőn a KK. és RR. többsége meghatározván azt, mit jónak látott, mely jogával eddig is így élt mint most, az ellen a szász törvényhatóságok követei olly alkotvány-ellenes tettet követnek el, midőn a pe-csetet kiadni nem akarják, mely minden törvényin-

szövődhetnek az életbe, ha azoknak, kiket törvényeire kötelezni akar, jellemét, és akaratját azon törvények elfogadására el nem készíti; azaz: az életet, az embereket összhangzásba nem hozza a törvényekkel: ehhez pedig születésétől kellett edzeni az új polgárt. Képzelnünk Spartában, Lykurg törvényei alatt, másképp nevelt népet, és Lykurg logikáját az élet kineveti, és viszont így nevelt népet más törvények alatt és a logika kinevetetik az életül. Valóban, a spartai polgárzat egyes tünemény a maga nemében; és az ő ereje, mely őt századon keresztül annyi vihar közt oly nagysággal és dicsőséggel föntartotta, egyedül abban állott, hogy nevelési rendszere tökéletes összhangzásban volt a törvényekkel; de mihelyt a nevelési rendszer az ő eredeti szigorátul eltért, Lykurg törvényei is, 's velők a polgárzat súlyodni kezdte; 's a milly arányban növekedett az eltérés, azon arányban változott a polgárzat szelleme 's ezzel eredeti jelleme is. És a statusgép-lepergés órája mindinkább közeledett, minek egyedüli oka abban fekszik, mert az eredetül fokoként eltérő nevelés az életet, az akaratot végtire úgy megváltoztatta, hogy a régi törvények a spartaiak életébe többé nem illettek. — A szomszéd Athen más szempontból indult ki a köznevelés elintézésében; de nagy különbség is volt ezen két város polgárai között! Sparta erő által akart uralkodni, Athene szellemi felsőbbségben keresé dicsőségét. Sparta megveté a tudományokat, Athene ezeket ahítá. Sparta nyilvános küzdőterein harczfiak képeződtek, kik ha nem győzhetek, örömmel haltak meg hazájokért. Athene tanodáiban szónokok léptek a szöszökre, kik a szó varázs-erejével magasztos tettekbe ragadák a keblét. És ezen két egymástul lényegesen különböző nevelésben hiányzott egy tényező. Sparta erős tudott lenni, Athene dicső, de boldogság lakozott-e keblében? igen kértlem. Sparta kitünőleg a testi erők kifejtését tűzé ki működései céljául, 's gyakorlára a testet a szellemi rész rovására, Athen művelé a szellemi részt az anyag rovására, és a szív nemesítése kifejejtetett mindkettőből, 's csak ezen hármassal erő összhangzó mivelésének sikerülhet boldogságot ömlesztetni a polgárzatba.

Vessünk most egy felületes tekintetet honunk történetére. Üstökös apáink hazát kerestek, ehhez erő, ügyesség, bátor 's vitéz lélek kívántatott: és az erredvények elég nyilván hirdetik, hogy az ütközetben olly rettenetes őseink ifjúságuktól fogva edzették magokat a csatákra. Mig tehát a nemzet hadi lábón állott, az ifjúság is ha szinte nem közintézetekben, de közszellemben harcosra neveltetett, a többi csak melleslegesnek tekintetett. És a nevelés ezen eredeti jellemét egész a közel időkig megtartotta, mert a körülmények hatalma, az egyedüli befolyás majd édesgeté, majd meg kényszeríté az ezen eredeti jellemhez hű ragaszkodásra, kényszeríté, valahányszor életeért küzdött, édesgeté, midőn fegyveres kézzel más idegen nemzeteknek szabott törvényt, tehát midőn dicső volt; és az ezen két időszak hézagát betöltő fejletlenség éleszté a netalán más irányban fejlődni készült nevelés jellemét. Közlebb időkben megváltoztak a körülmények és a magyar nem kénytelen többé élteért küzdeni, mert hiszen írva vagyon, hogy „élünk,“ de határit sem vágyik a négy tenger partjaira támasztani; hanem jelenleg egy szép 's az emberiség háláját igénylő célt tűze ki magának, melly is, ha jól fogtam föl, az: hogy belviszonyait úgy rendezze, miszerint határit belül csak az legyen boldogtalan, kit saját bűne, vagy akármí egyéb, csak intézvényei nem, taszított inségbe.

Az első mozgalom, melly ezen nemes cél felé irányult, a jogok mezején történt, és úgy látszik, mint ha ezen sorompóból kitekinteni nem nagy készülétek történnének, bár legyen ki láncsát törni száguldana a sorompóba bár ne; pedig ha már van jogunk élni, van kötelességünk is ezredéves életünk talpköve letételéről lelkiösméretes aggodalommal gondolkodni, mi főkép egy alkotmányos honban a „köznevelés.“ Sokat hallunk az „egymásutánról“ csekély véleményem szerint, tárgyam tengelye körül maradván, ez volna azon „egymásután.“ A jog — ha úgy tetszik, — csata, hatalmunkban hagyá a törvényhozást; a törvényhozás legfőbb feladata elrendelni a köznevelést; a nevelés kifejti az értelmi 's érzelmi erőket: ennek eredménye a tiszta, világos ismeretek és fogalmak; ennek ismét a helyes combinatio, melly aztán új ismereteket 's eszméket szül; az új ismeretek életbe léptetéséből új erredékek, ezekből új viszonyok, ezekből új szerződés, ebből új jogok fakadnak, az új jogok szentesítése új törvényeket tesz szükségessé, az új törvények hasznának a nevelésre. Bártfay Kálmán.

Jövő Szombaton, azaz február 25dikén új évet vár színházi községeinkre! Huben a nyé legszorgalmasb színésznőink egyike javára fog adatni: „A londoni holdusok“ dráma 5 felvonás., francziából Egressy Bénéjám által. A jutalmazandó erredék színésznő iránt ha méltányosok akarunk lenni, lehetlen a t. cz. közöns. részvétét ki nem kérnünk.

Testgyakorló-iskola. Az itteni testgyakorlati példányiskolának részvény-társasága f. hó 26án vasárnap délelőtti 10 óraker tartandja ez évi téli közgyűlést a nemzeti casinóban mélt. Károlyi György gr. elnöklése alatt. Tárgyai lesznek különösen: 1) a múlt évi sept. 16ka óta tartott közgyűlések jegyzőkönyveinek elolvasása, 2) a pénztár állapota, 3) két rendbeli terv előadása, egy ezen intézet számára előteremtendő alapítvány iránt, 4) ezen iskola eddigi állapotjának előterjesztése, 5) egy ezen intézet iránt részvétre buzdító felhívás elolvasása. Mellyre minden t. cz. részvényes 's az ifjúság művelődésének baráti tisztelettel hivatalosak. Verebi József, egyesületi jegyző.

Tudnivalók a f. 1843dik évi augusztus 21kén Pesten megnyitandó második iparműkiállítás iránt. Midőn a magyar iparegyesület tavaly az első magyar iparműkiállítást létesíté, azon meggyőződéstül vezéreltetett, hogy a hazai műipar emelésére mindenek fölött műiparunk jelenlegi állapotjának ismerete 's a közönséggel megismertetése szükséges, hogy a munkás szorgalommal alkalma nyíljkék részint már kiérdemelt elismerést aratni, részint magát 's tehetségeit a közönséggel megismertetni, hogy a megismerést haszon, méltánylat, erredemszerinti megbecsültetés kövesse, 's ezekből egy részt az iparművesben ösztön támadjon a műipar dicséretes pályáján mindig előre, mindig több tökélyre törni, más részt pedig a közönségben nemzeties érzet gerjedjen megbecsülni a honi érdemet, 's nem tenni magát a külföld rabjává olly dolgokra nézve, miket a honi szorgalom is előteremt. És úgy látszik, hogy e czélokra már e rögtönzött első magyar iparműkiállítás is igen hathatós lépés volt. Az idő rövid volta 's mindenféle balítélet miatt, mik imitt amott az iparüzők között illy intézetek műivaltáival ismételtségből erredtek; az első kiállítás tavólról sem központosítá annyira a honi műipar minden termékeit, miszerint a jelenlegi állapotunk tökéletes élethű képeinek vehető, lehetlen volt még is egy részt önmérettel nem látni a közönség meleg részvétel melly a kiállítási termékek száznaként hemzsegett látogatók 's a jutalomosztásnál számos közönség támasztott, más részt pedig lehetlen el nem ismerni, mikint már ezen első kiállítás a műipar körébeni mozgalmat igen kedvezőn előmozdítá. Nem egy iparműves van, ki az iparműkiállítás következtében kapott munkát, ismeretséget 's tágabb kört szorgalma kifejtésére; mert szerény rejtke homályából a közfigyelem, közrészvétel, éltező napfényre lépett, nem egy van, kit kiállított példány-művei száznakra, ezekre menő alkura vezettek. 's általában a naponkint sürűbben keletkező védegyletek 's a honi műipar iránt naponkint élénkebben mutatkozó részvétel, méltánylat 's megbecsültetés örvényes tanujelűl szolgáltnak, mikint az első iparműkiállítás erredvény nélkül sem anyagi sem erkölcsi tekintetben nem maradt.

Az iparegyesület tehát jövődében is fog iparműkiállításokat létesíteni, miszerint a folytonos haladást 's kifejlést, ug az egyesületnek mint általában a közönségnek figyelemmel kísérnie alkalma legyen; de a kiállítások nem minden éyben lesznek, nehogy hatásukat veszítsék, mert egy évenkint a honi műipar igen szembetűnő haladást nem mindig tehet: — azonban mivel az első kiállítás hosi járulás iránt sokal későbbben becsáttathatott szét a felszólítás, mintsem hogy sokaknak műveik elkészítésében 's beküldésében az idő rövid volta akadályul nem szolgált volna; 's ez okért azon kiállítást a honi műipar hű tákrének venni koránsem lehet; az iparegyesület (mint már hírlapilag jelentve is volt) elhatározá a második iparműkiállítást Pesten f. 1843k évi aug. vitér alatt eszközölni, mellynek részvétükkel 's együttműködésükkel elősegítése iránt Magyarországnak 's hozzákapcsolt részeknek és Erdélynek minden kézművesei, mesteremberei, gyárnokai és mindennemű, rendű iparműveszei mármost jó eleve felszólítatnak, olly világos figyelemzetéssel, hogy a jövő éyben a kiállítás nem fog ismételtetni, 's a közönséggel megismertetés ezen alkalma jövődében három éyvenkint csak egyszer fordulandó elő. **Tudnivalók a f. 1843dik évi aug. 21kén nyitandó második magyar iparműkiállítás folyó 1843k aug. 21kén nyitandó meg Pesten a városi reducteremben 's tart sept. végeig.** 1) Mivel lehetnek, kik a kiállítandó tárgyak beküldésére talán már a medárdnapi pesti vásárt is használni kívánák, a kiállítandó művek fólvétele 's elfogadása már június 10. kezdődik 's tart Augusztus 20aig, melly határnapok a kiállítási szándékozónak annyival inkább ajánlatnak figyelemköbe, mivel tapasztalási adatokból erred fontos okoknál fogva az iparegyesület semmi kivételt nem szenvedő változhatlan szabálynak kéri tekintetni, hogy az aug. 20ka után a már megnyitott iparműkiállítás folytában érkezendő tárgyak elfogadtatnak ugyan, 's nemesak kiállítatnak, hanem a nyomtatott tárgyjegyzék oldalába is kijegyeztetnek, de a főjegyzékbe nem jönnek, műivaltat utá nem vétetnek, 's jutalomosztásban semmi esetre sem részesülnek. 3)

A beküldendő tárgyak elfogadása 's a kiállítás körüli intézkedés végett 3 tagból álló választmány van megbízva. 4) A kiállítás körébe tartoznak minden Magyarországnak 's ahoz kapcsolt tartományokban és Erdélyben, akár hazai akár külföldi anyagokból készített kézművek és gyárkészítvények. E szerint minden honi iparüző mesterembernek, gyárnokoknak 's iparműveknek, akár tartozzanak valamely czélhoz akár nem, iparműkészítvényei kiállítására elfogadtatnak; kivéven, ha valamely tárgy olly egészen közönséges kézmű, vagy pedig rosz készítvény volna, hogy a rendező választmány annak elfogadást az iparműkiállítás czéljával 's diszével össze nem egyeztethetőnek vélné, melly esetben az illy tárgyat az egyesület kormányzó választmánya által eleve kinevezendő műivaltó biztosság illető szakosztályához utasítatják, melly a föl- vagy nem vehetés iránt határozand. [Vége köv.]

Aradi közgyűlés. (Vége.) 2. pontul a nsi javakra nézve is behozatandó telkes könyvek határozatának el. 3) Megállapítotték az uri tartozásoknak a földesurra nézve leendő kényszerített megváltás elve akképen, hogy ezen megváltás országgyűlésileg megállapítandó kules szerint az urbéres földek egy részének a földesur birtokába visszabocsátásával eszközöltsék. 4) Elfogadtaték a nemtelenek birhatóságának elve is; mint szinte 5) a nemteleneknek minden hivatalra alkalmazhatása. 6) A házi adó viseléséhez az országgyűlésen meghatározandó aránybani járulás is majd közakarattal határozaték el. Arad felvilágosult egyedei között csak öt szózat emelkedék az adómentesség mellett; mert az igazság szövétneke mellett pirulva vonult háttérbe az erény-gyilkoló önérdék; és a százados igaztalanság bélyegezte adómentesség szolpa megrendítésével fölmetszők bilincseit boldogabb jövőt követelő honunk-karjainak, utat nyitottunk a biztosabb haladás folyamának, 's azon édes nyugalom boldog érzetében hagyók el teremünket, hogy leemeltük embertársainkról a már majd elviselhetlen teher egyik ágazatát, embertársink vállairól, kik, mindenkor elsőök tüntek föl polgári életünk láthatárán kivéven akkor, midőn jogrészvét, igazság és méltánylat kiáltó szava harsogott ég felé. Arad tehát megérté a kor szózatát. És a magyar nagylelkűség Európa-szeritei híréhez mi is járultunk egy hervadatlan füzérről, 's elégteltelt vittunk ki azon meleg kebel fakasztotta vád ellenében, miszerint nemes Arad vármegye mindedig a m a r a d dal azonítottat. Megállapítotték: hogy az ország fő kereskedési utvonalainak, mellyek t. i. az 1836k 26dik törvényezikben megnevezve vagynak, létesíthetésükre 's fentartatásukra szükséges költségek fődözhetése végett a nemeseket is ki nem rekesztő czélszerű vámrendszer megalapítása pártoltassék, a tartományi, úgynevezett provincialis utak készítesei 's fentartási terhének viseléséhez a nemesek is, vagyoni tehetségek arányához képest kötelezessenek. 8) A czéhek megszüntetendnek. 9) A sajtószabadság állapítassék meg, ehhez képest a törvényen nem alapuló megelőző könyvvizsgálat megszüntetvén, helyébe a sajtóbeli kihágásokra, ug az írói tulajdon biztosítására nézve czélszerű sajtótörvények alkotassanak. 10) A sz. kir. városok országgyűlési helyzete rendeltessék el, köz igazgatásukban a nyilvánosság hozassék be, a választás és országgyűlési utasításadási jog gyakorlása egész polgárságra terjesztessék ki. 11) A vegegy házasságok és valláserelem tekintetében a mult országgyűlésen megállapított conclusum pártoltassék: mire nézve törvény hozassék, miszerint a pápai rendeletekre mindaddig, mig azok országgyűlésileg nem vitatattak meg, kir. placetum ne adassék. 12) A kereskedés előmozdítása végett a vámrendszer dolgoztassék ki, a Duna és magyar tengermelléki kereskedés megnyitására figyelem fordítassék, a duna-fiumei vasut pártoltatik, a német vámszövetséghez csatlakozás pedig nem, ug szinte a bécs-trieszti vasútnak Magyarország némely megyéin keresztül vitele sem. 13) Elhatározaték továbbá az országgyűlési hírlapok szerkesztése, a követi táblán a gyorsírók alkalmazása 's a naplónak az erdélyországyűlési napló modora szerinti létesítése. 14) Továbbá hogy az országgyűlési választástól függő hivatalnokok megválasztásába ne bocsátkozhassanak a követek, mindaddig, mig e részben küldöiktül utasítást nem nyerendnek. 15) Az 1836: 21. t. cz. a részek valódi visszacsatoltatása végett sürgetessék. 16) Turóc megye azon indítványa: hogy érsekek és püspökök főispáni hivatalt ne viselhessenek szinte pártoltatik. Végre 17) a nemzeti nyelv gyarapítására nézve a mult országgyűlési felirás-javaslat egész terjedelmében sürgetessék. Ezek azon pontok, mellyek az utasítást készítő lelkes választmány javaslatából kisebb nagyobb vitával elfogadtatának: volt

ezen kívül több életkérdés is, melyek azonban, bár felelték a pártolási elv majd minden szónok által kimondatott, időelöttiségük miatt egy jobb kornak adának át örökségül. Ilyen volt a veto-tárgy is, miszerint ő felsége a két országgyűlésen fölterjesztett conclusumot ne ellenezhesse; — ilyen a kir. hivatalnokok követségi akadályoztatása; a követitábla elnökének a követek közülválasztása; az országgyűlésnek minden évbéli tartása; s a népképviselő. Felhozott e tárgyban, h. ideje már elközelgett, szükség tehát a népet alkotmányunk sánczaiba fogadni a nemzetiség teljes biztosítása mellett, hogy ne várjuk be azon időt, melyben a vészek üvöltése közben követelő akakban jövedő a nép kívánata, midőn a rohanó ártózatomból tépi szét a gátokat, melyek mintegy látott veszély közeledte előtt ujjal erővel halmoztatának föl ellene; de az örök megváltás előtti függés, a nemzetiség és politikai conjuncturák miatt a népképviselés joga elhalasztatott. Ilyen volt a papi jószágok világiassitási kérdése is. E tárgyról sokféle ágaztanak a vélemények, némelyek egészen el akarják azokat venni, mások egy részét, némelyek adóztatni a népnövelés szükséges arányában, mások ismét szoroson kitudott jövedelmök egy részét kívánták elvenni, s egy meghatározandó hatóság által kezeltetve a népnövelésre fordítani. Ezen papi javak elvételének elve mindazáltal elismerték, valamint az is, hogy a papok birtokában levő javak státuszjuk. Ezek között tartozott Csanádmegye azon indítványa is, hogy az esztergomi érsektől vétessék el a kir. táblához ülnökök nevezetési joga. Gyűlésünket legilletékes rend jellemző, epés kifakadás, személyeskedés helyt nem talált, érett vita, meleg hazaszeretel, s hő nemzetiség valának a lobogók, melyek alatt egyesülni törekvünk, és méltányos elismeréssel, és férfias büszkeséggel emlitem meg azon körülményt, hogy Aradmegyében nem találkoztak egyed, ki önérdéke előmozdításáért ez átalakulásunkat tényező kérdések végett nyers erőt használt volna: mert erős vala mindenkben a hiedelem, hogy nem idézhetni könnyebben honunk egére felleg-borít, mint ha az érett megfontolás mezejét bármi értetlen jutna nyers ereje csatatérre változtatja. Vajha ne volna eszébe senkinek se megynkben a kölcsönös örömmel élvezett bizalmat s egyetértést istentelen kezekkel tépni szét! de nyugodtan tekint megynk biztos jövője felé, s azon hitté olvadt tiszta meggyőződéssel, hogy Aradmegye felvilágosult Rdei s a jőzan ifjuság, mely szent kötelességeül tüzte ki korunk ügyei felett az atyák között némi súlyt adni a tanácskozások mérlegének, kölcsönös buzgalommal törekvünk a köz cél felé, mely honunk fölvirágzása hajnalát mennyi fényben ragyogtatja előnkbe. Jövő közgyűlésünk, ha országos ok előbb nem sürgetendi, május 22kén fog tartatni. T o p a r t i.

Fejérmegyei közgyűlés. Januáriusi évnegyedes közgyűlésünk első napján meglepve valánk, midőn mezei üstökösök sokottnál nagyobb számmal a tanácskozási terembe szödelának, kik a meleg kemenczét s a tőli dolce far niente-t oda hagyván, tartalékseregként sikra szálltak azért, hogy bal oldali hőseinknek jövő három évre terjedő kiszámításukat viszhangjaikkal sikerítsék. És a fogadott hangoknak dús eredménye lön! Ugyanis szokott üdvözlése után elnök alispánunk alig pendité meg a tisztválasztási határidő közeledését, szélső baloldali hőseink egyike a tárgyra ugratván, főispán urat az 1723: 56. t. cz. értelmében arra emlekeztetni, a tisztválasztási szabályok kidolgozása s a nemesség összeírása végett küldöttséget neveztetni sürgete, ennek elnökül M-y L. kamarást, tagjaiul ön elvbarátit, ezek viszont őt indítványozván. A hangok rohamát felriadt jobb oldal szeméi csak ekkor nyiltanak fel; de már későn, mert a hatalmas kárörömtől áthatva, száműzték a méltányosságot, melyet a jobb oldal mint mindenkor úgy főként ily nagyérdékű tárgyaknál soha figyelmen kívül nem hagyott, s hogy győzdelmüket annál inkább éreztessék, könyörületből ketőt, hármat elleneik közül a küldöttséghez kapcsolatni nagylelkűleg engedtek. Innen történt, hogy a jobb oldalnak okai nyomossága, az ellenhangok sokasága által háttérbe nyomtatva, azt sem vala képes kivíni, hogy ezen küldöttség elnökévé alispánunk egyike neveztetett volna ki, a bal oldal azon fonák állításnál fogva ellenezvén azt, hogy, ki hivatalt visel, a tisztválasztási előkészületeknél higgadt keblű s részrehajlatlan nem lehet. Emelkedett a jobb oldalról egy szó, mely ezen állítást a most kinevezett küldöttség elnökeire is alkalmazhatónak vélvén, ennek elhárítása tekintetéből tőlük az iránt, hogy hivatalt nem keresnek,

nyilatkozást várt; — de e szó, mint a pusztában kiáltó, elhangozván, figyelemre nem méltatták. Nagyobb kiméletet vagy inkább ovakodást mutatott azon indítványánál a bal oldal, hogy a tisztviselők, nevezetesen alispánok országgyűlési követekké vagy ne választathassanak, vagy ha választatnak, megyei hivatalt jövő tisztválasztásig ne viselhessek, és az alispáni hivatal csak a törvényszabta uton tölthessék be s hihetőleg a dies irac-tőli félelemből egyezett meg ennek a jövő közgyűlésre halasztásában, mellyről e végett a kebelbeli egész nemesség tudósíttatni határozatott. Más nap a jegyzőkönyv-meghitelesítéskor a jobb oldal, ámbár a tegnapi veszteséget megdöszülhatta volna, mindazáltal a köztanácskozások méltóságát tisztelben tartván, a már végzeteket, — bár fájdalmasan — elfogadta. Tiszti jelentések folytában a hatósági levelezések kerülvén szőnyegre, a fiumei kapitányságnak a pestfiumei vasút tárgyában legfelsőbb helyre tett felírása, azon oknál fogva, minthogy Fiume egyedüli kapuja a magyar külkereskedésnek, — Tolnának a posták önkényes szabályoztatása, a mostani levéldij csökkentése s különösen a bélyegzés elleni felírása — oly formán, hogy ő felsége a hazai posták igazgatóságát minden kül hatóság befolyása alól felszabadítani, s azt a helytartótanács rendelkezése alá visszahelyeztetni, a kezelésnél a magyar nyelvet alkalmaztatni, végre a levéldij országgyűlési intézkedésig szállíttatni (a bélyegzés Fejér-megyében még nem tapasztaltatván) kegy. méltóztassék, — Nyitrának a Boriczky család ügyében tett felírása azon esetre, ha a nm. udv. kancellaria parancsolatjából, a sérelem valósulna, — és Szerémnek a Dunát és Szávát egybekötő csatorna tárgyában felírása pártolttatni rendeltettek; a nemzeti őrsereg eszméje azonban, ha ez az ország minden lakosiból lenne felállítandó, az ilyir és szláv mozgalmak lecsendesítésére elégtelenek s czelszerűtlennek találattván, nem fogadtatott el. Hosszu vitára és személyeskedésre adott alkalmat egy osztóztató bíróság elnökének, mely a nm. udv. kancellariától lebozsított parancsnál fogva ez ügybeli irományoknak legfelsőbb helyre leendő felküldés végett kiadására még a mult közgyűlésből határozatilag köteleztetett, azon írásbeli jelentése: miszerint a bíróság törvényelleninek mondván ítéletében az irományok fölterjesztését, nehogy az 1837: 13. s 1840: 14. t. cz. rendeletével összeütközésbe jőjön, a beadást megtagadta, a k. parancsot szőttöbbséggel félre tétetni határozta. Ezen jelentés folytában a bíróság egyik tagja s tollvivője szokott bombasztos modorában kinyilatkoztatja: hogy miután a bír. ítélethozásban független, a megyének nem levén hatalmában az irományok beadatásáért határozni, ő az irományokat, melyeket kezében forgatva felmutat, egyedül phisikai erőnek adja ki; — azonban az actiónak több oldalról hallására, szavától távozva, azokat a nélkül, hogy a közönség észrevette volna, elnököl alispán ur elé téteti; mely játékokért lelkes szónokink egyike által kellőleg megrovott ugyan, de némelyek ezen kegyes tréfát engedelmesség s a megyei határozat teljesítése jelölteként, a különben törvényes bűnhődést elhárították és a bíróságnak ezen tette, jegyzőkönyvileg — csak — rosztaltott. Pozsony vármegyének az o. gyűlési ingyen szállások, Fejérvár városának, követeinek ezentul az egész polgárközönség általi választási tárgyában írt levele, az országos utasításokat előkészítő választmányra bizatott. Torontálnak Károlyváros elleni sérelmében írt s az országos választmányok munkálatának előleges közlését kívánó levele, Krassónak a bánási bányász-törvény-szék ellen a német nyelv, és Szerémnek az ilyir mozgalmak miatti panasza pártolttatást nyert; egyszersmind gr. Z. D. indítványára, a harminczadi törtévények magyar nyelveni szerkesztése iránt felírás határozatott. Főadószedők jelentvén: hogy a fejérmegyei adó hátralévőség 101 ezer pengő forintra szaporodott már, elnökünk több czelszerű módot javasolt mind a szorosb összeírás mind a behajtásra nézve, melyek köz helyeslést nyervén, határozatba mentek és szolgabírának azok foganatba vételére utasítottak. G. Z. D. lefzetvén a népnövelésre évenként szánt 400 p. forintot, valamint ismét lelkületének ujjal ezen záloga közörmömmel, — úgy köz-viszatatesszével fogadtatott népboldogítóinknak azon erőködése, miszerint egy nem nemes haszonbérőnek kézzel fogható ármánykodását pártolva, őt a megyei gyakorlat ellenére az adófizetés alól kibujtatni, s ezen terhet az adózókra róni törekedtek, ki azonban tisztí főügyészünk szilárd előadása következtében, a hivatalos jelentés ellenére, mind

az elmult, mind a még jövedő haszonbéri időre adó alá vétetni rendeltetett.

Debreczenből. F. év febr. 4dikén tartá a helybeli kereskedő ifjuság a kereskedők által is pártolttatva a casino teremében fényes táncvigalmát, melyben a városi főbb rendűek, a válogatottabb polgársággal s kereskedői testülettel, nyájas őszinte barátsággal vegyülve, halandó létünk egy éjjelét vigásba merülve tölté el. A terem mind kivilágosítás, mind egyéb disztvények tekintetében pompásan vala fölékesítve. Férfiak, kik a közjót tárgyazó véleményökkel, bár azok néha hijányosaknak látszatnak, némelyek előtt, jó szándékjoknál fogva szót emelni elég bátrak, ki vagynak téve a közönség magasztalásának és gyalázásának; de az érdemsúly ott, hol valódi miveltésig elvezik, elnyomja az utóbbikat s halakoszorut fon az érdemteljesnek. Ily szellem által buzdítatva, a kereskedői testület, azon nagy hazafinak, ki legtöbbet tett a szellyelszört s nagy részben hazánktól elidegenedett nagy birtokosinkban létező erő összepontosítására, s nemzeties iránykötvetésre! azon nagy honfinak, ki a jelenkorban aránylag legtöbb áldozattal járult a haza oltárához! azon nagy hazafinak, ki a Dunaszabályozás s gözhajózás körül, s így a kereskedés sikerítésére tárgyában legtöbb fáradt s tett, Széchenyi István grófnak képét lefőstetvén, a társalgási diszt érdekbesítése és a nemes gróf iránti buzgó hála jelölül a teremben illő helyen, nemzeti kárpitok és lobogók árnyékában fölfüggeszteté, mihez a roppant számú gyülekezet őszinte méltánylása is járult. A kép a Duna tájkját ábrázolja s a folyón uszó gözősek füstjéből felleg alakulva, ennek tejetéből emelkedett mintegy föl a nemes gróf jól talált képe, balkezében a kereskedői czimert, egy horgonyt függve tartva s jobbajával a gözhajókra mutatva. A kép fölött következő irat olvasható: *„Oszlik a boru, kedvez a szél, siessünk révpart felé!”* A derült kedvvel élvezett táncvigalom reggelig tartott s lakomázás közben a nemes gróf és több hazafi egészsegeért sűrűn ürítették az érmelléki nektár bakatorral töltött poharak. B.

Erdélyi országgyűlés. Jan. 12ki ülés. Besztercevidék követe, Regius János, kinyilatkozatá: hogy a szász törvényhatóságok több követei által beadott s a formaszégek mellőzéseért megigazítás végett visszaadatni határozott, de még eddig vissza nem vett ellenvéleményt az azt aláírt követek némi igazítás végett készek visszavenni; a KK. és RR. elvárták, hogy ohajtásuknak mennyire kívánnak a szász követek eleget tenni, addigis az ellenvéleményt megigazítás végett visszaadatni rendelék. Ezután jelentés tétetett a kormány-szék észrevételeiről, miket az országos muzeumról szóló t. czikk iránt tön, melyekben a KK. és RR. is megegyeztek, hanem a mennyiben a kormány-szék az insurr. fundusra nézve azon észrevételt tette, hogy annak mennyisége még tisztában nincs: mert ellenvételek az ellen is forognak fen; a KK. és RR. előbbi határozatuk mellett maradtak, s a kormány-szék által sem akadályozott felirást felküldés végett letisztázni rendelék. Majd a szemelvények s némely indítványok fölvétele iránt némi előleges rendelkezések tétetvén, mások sorozatra utasították. Jan. 13ki ülés. Jegyzőkönyv-hitelesítés után az elnök jelenté, hogy a mult ülésben igazítás végett visszavett ellenvélemény némi módosítással ismét beadott; — mely ellenvélemény felolvastatása elkezdődvén, a KK. és RR. ugy látták, hogy azon törvényes kívánatnak, melyet a jan. 11ki ülésben fellejtettek, a szász követek eleget nem tettek; ugyan is abban a constatus nevezetelli elést újból meghagyták, s minthogy ez által az ahoz való szoros ragaszkodásukról nyilatkozatukkal tisztán bizonyítják, miszerint céljuk nem kevesebb, mint a nyilván tilalmazott s alkotványunk sarkelyeivel merőben ellenkező curiatum votumnak közveve nyitni utat. Mi pedig a különvélemény alá tett aláírást illeti, a kifejezést: *Deputatio nati onis saxonicae*, megváltoztatták ugyan, s ez által a KK. és RR. ebből eredt aggodalmát elenyész-tették, fenmaradván mindazáltal az elsőre nézve aggodalmuk; annál fogva a KK. és RR. ezuttal is ragaszkodva előbbi határozatukhoz, azt, mint jelen törvénytelen alakjában el nem fogadhatót, megigazítás végett újra visszaadatni határoztták. Mely alkalommal Szebenszék követe Schreiber Simon egy nyilatkozatát kívánta jegyzőkönyvbe iratni; miszerint kijelenté, hogy ha ellenvéleményeket a RR. el nem fogadják a constatus szó használatáért, ugy világosan tanúsítják, hogy a szász nemzet alkotványos élete koczkára jut s a törvényhozás mezejéről eltíttatni intéztetik, a szász nemzeti gyűlés határozatánál fogva kijelenteni, hogy a felküldendő törvényezikk megerősítésére a nemzeti peesétet nem adhatja. Ezen nyilatkozatára Szebenszék követének az elnök előre bocsátván, hogy ezen dolog igen szokatlan fordulatot vett, midőn a KK. és RR. többsége meghatározván azt, mit jónak látott, mely jogával eddig is így élt mint most, az ellen a szász törvényhatóságok követői oly alkotvány-ellenes tettet követnek el, midőn a peesétet kiadni nem akarják, mely minden törvényin

ket sérti, mielőtt azért ezen tárgyat a KK. és RR. vitatás alá vennék, hivatalosan felszólítja a szász követeket, hogy ezen határozatuktól elállván a pecsétet, mellynek előadására kötelesek, adják elő; mindenesetre pedig, mielőtt vitatkozásra menne a dolog, adjanak arra feleletet, 's fontolják meg azon kedvetlen állását a dolognak, mellybe e' részben helyezettett Mire a szász követek ujra is kinyilatkoztatván, hogy a pecsétet kiadni nem fogják 's ebből élénk vitatkozások támadván, elnök ő nmlga felszólítja a KK. és RR. et, hogy miután a jelen tárgy, fontossága 's szokatlansága által úgy meglepte ő nmlgát, hogy annak czélszerű elintézésére előleges megfontolás lenne szükséges, jónak látja, hogy ezen tárgy jövő ülésig félre tetetvén, engedtessek idő komolyabb megfontolásra, egyszersmind azon reményét fejezvé ki, hogy ezen idő alatt a szász követek is bővebb fontolóra vevén azt, mit tenni kívánnak, azon tettől önként el fognak állani, és így ezen kedvetlen vitatkozásnak talán csendes uton vége szakadhat. Erre a KK. és RR. a jelen tárgy feletti tanácskozásokat félbenszakasztván, ezen tárgyat jövő ülésig bővebb megfontolás végett függőben hagyni határozták. (Erd. Hir.)

Szerbia és Törökország.

(Mihály hg. fejedelmi székébe visszahelyeztetik. Az ausztriai gözhajózás miatti vizsgálódás. Serailban olasz opera.) A budai német ujság febr. 14ki jelentése szerint Szerbia megszabadult zsarnok kormányától mert legújabb konstantinápolyi hírek szerint a szultán Obrenovics Mihályt egy fermán által visszahelyezé elvesztett fejedelmi székébe 's a fermán átvitelére már biztost is nevezett ki. — Konstantinápolyból jan. 24én ismét sürgöny indult Bécsbe, mellynek tartalma azon szövöltogatások, mellyek az ausztriai követ és Szarim efendi közt az ausztriai gözhajózás tárgyában történtek. A porta részéről megújított törvényelleniség következtében az ausztriai követ minden ügyködését megszüntette, miután az angol követ közbenjárása által helyreállított. Híre szárnyal, hogy a fővárosban a mozlimizmusi párt nyílt zavargásokat okoz, melly párt a szeriaszker Mustafa Nuri megbukta, Resid visszatérte és Szarim efendi valószínű elmozdítottatandása miatt végképi elnyomatástól félt. Mult hónapban a valide szultanné serailjában, az ujan épített színházban a városi o'asz daljátékosok Belizár daljátékot adák, mellynek szövege török nyelven nyomtatva vala. A valide szultanné 's több hölgy a serailjból, fátyol alatt jelentek meg, 's figyelemmel kísérték a szöveget. Egy

udvari hölgy annyira megindult a vak Belizár siralmán, hogy egy arannyal telt erszényt lökött neki a szinpadra. Ez alkalommal először léptek férfiak e' szent intézetbe, 's a lépést nagy lépésnek tekintik a civilisatióban.

Spanyolország.

(A választási mozgalmak jellen állása.) Az ellenzék minden osztálya élénkül forog a választási irányadás körül, a' ministerség baráti és lapjai ellenben mélyen hallgatnak, vagy csupán békíteni törekszenek a haza jelesb férfait egymással. Az ellenzék élesen gáncsolja e' miatt a' ministerséget, mondván, hogy nyíltan ki kellene színtét és szándékát tárnia, mert az illy félszogségek közt végre senki nem fogja tudni, hogy tulajdonképp mit kelljen az olly ministerségről itélnie, melly még választások idején sem mondja ki elveit, 's megbocsáthatlan tudatlanságban hagyja a' választókat. Vagy attól tart a' kormány, így szólunk az ellenzék lapok, hogy elveiket kimondván, ellenök fog a' többség szavazni 's le kellend lépniök? Ez nem fogna gyalázatjokra válni, mert minden alkotmányos országban a' többségnek kell győzni, 's azért a' kisebbségben maradt résznek böcsülete mitsem szenved, mert meggyőződését minden ember tisztelni tartozik. Azonban, az ellenzék e' hangos szónoklatai közben a' kormány koránsem maradt olly munkátlanságban, mint látszik, hanem legjobb tisztviselőit küldözé el az ország külön részeibe, kik mindenütt a' ministerség érdekében dolgoznak, 's ez igaz oka, hogy az ellenzék olly hevesül támadja meg hallgatása miatt a' kormányt. Mi leend ez ármányok eredménye a' választásokra nézve, azt még nem határozhatni meg, 's a' legvérmesb reményü ellenzékiek sem merészik még hinni, hogy többséggel bírandnak a' cortesben. Annyi azonban mégis bizonyosnak látszik már, hogy Spanyolország legjelesb szónokai kivétel nélkül meg fognak választani, 's így a' ministerségnek e' nagy erkölesi súly ellenében mindenesetre igen nehéz állása leend. — Ferrolban egy 20 álgys hadihajó készült el; ezt lehető legrövidebb idő alatt több fogja követni, mert a' kormány, a' mennyire csak pénzereje engedi, mindenek fölött a' tengerészetet törekszik fölemelni, mi valóban legsikereseb lépésé válhatik az országnak uj virágzásba hozására. — Maria Luiza infansnö szül. napja megünneplésre táncz-

vigalom adaték a' kir. palotában, mellyen valamennyi fiatal lány lengy elöltüzetet viselt, sőt a' hercegnökek együtt még jobbadán lengyel tánczokat is jártak.

Anglia.

(Brougham nyilatkozata az afghanistani háborúról.) „Ezen afghan ügyek, így szóla Brougham e' tárgyról a' felsőházban, semmi elcsavarás, semmi mentegetés, semmi védelmezés által nem igazoltathatnak; angol vagyok 's mély fájdalommal emlitém katonáink pusztításit, mikkel ezen szerencsés, de mégis dicstelen háborút végezzék. Csodálatos építvények, hajdani gazdagság és ipar emlékei földre romboltattak, 's fájdalom! vezérünk tudósításából tudjuk, hogy két napig szabad pusztítás engedteték a' katonáknak, kik nyomoru férgek gyanánt irták ki a' szegény afghanokat. Meg kell ugyan vallanom, hogy néha a' legszilárdabb vezéri kar sem bírja, a' szabadon bocsatott katonaság bösz indulatát fékezni, 's azért nem épen csak a' kicsapongást kívánom gáncsolni, hanem leginkább magát a' háborút, mert az itt a' legnagyobb hiba, hogy az afghanokat megtámadtuk. Egészen más az, midőn megtámadtatott nép követ el kegyetlenséget a' megtámadók ellen, 's ezt menthetni; de azt soha, midőn a' győztes ellenség véryomokkal távozik valamely legyőzött országból. Midőn a' francziák Moszkvából hátráltak, a' moszka parasztlak csapatonként verték agyon a' francziákat, 's ezért senkinek nem jutott eszébe őket gáncsolni. 'S ha az afghanok Angliát támadnák meg, ugyan érdemesnek tartanók é azon angol parasztot a' férfi nevezetre, ha irgalom nélkül nem üldösné össze az ellenséget, midőn az hatalmában állana? Illy uton politikai czélainkat soha nem fogjuk előmozdítani, mert ezzel gyalázat bélyegét sütöttük Anglia homlokára. Ezután a' hajómotozási kérdésre tért Brougham 's megmutatni törekvék, hogy Franciaország szintolly ellensége a' rabszolgaságnak, valamint Anglia, hanem a' jul. 15iki szerződést nem tudja feledni 's azért iszonyodik most Angliától. Örömmel véle azonban mondhatni a' szónok, hogy ez igazságos ellenséges indulat már csilapulni kezd Franciaországban, 's hogy most arra kell Anglia kormányfőfőinek törekedniök, hogy minél több tökéletesen megszüntethessék azt. — A' partvidékről folyvást egymást érik a' hajótörési hírek. —

É R T E S I T Ő.

Gőzösek indulása

Bécsből Pozsonyba 's Pestre minden másodnap azaz: febr. 26 's 28kán délutáni 2 óraker utasok számára egy gőzös.
Pestről Pozsonyba 's Bécsbe szinte minden másod nap egyegy gőzös, és épen a' fenirt napokon, martius 1jétől kezdve pedig mindennap utasok számára egy gőzös regg. 7 óraker 's minden szerdán reggeli 6 óraker egy rakhajó.
Zimony és Drenkova felé: Február 25kén és martius 2. 5. 8. 12. 16. 21. 25 és 28kán hajnalkor, utasok számára egy gőzös. —

Kész misemondó-ruhák.

Hirsch Ferencz selyem- 's divatárus

boltjában legjutalmasb áron kaphatók; továbbá: selyem, arany és ezüst himzetű gyönyörű nehéz **templomszövetek díszítvényekre, damasz-szővetek zászlókra** 's egészen nehéz violaszín 's vörös **Gros-de-Naples, Moire és övszalagok** — Pesten a' váczintezásban „A' SZARVASHOZ” hol mindenféle megbízatás is elfogadtatik mindennemű templomi díszítvényre, mennyezetre, püspöksüvegre, velumra, biretre, albára, szemfödélre, ostyazacszkóra st. eff. jutalmas és gyors szolgálattal mellett. — 1—6.

Legfinomabb francia pezsgő üvegenként 2 fr. 6 kr. — 3 f. 15 kr. 15 kr. gőb., a' Champagne leghíresb természetitől, legjobb minőségben; azonköl legkedveltebb

magyar pezsgők

Fischer, és Schönbauer pozsonyi (Magyarországban első) gyárából. Továbbá, legfinomabb rajnai, moseli, francia, spanyol és portugál borok;
Karloviezi (pezsgő) cseppürmös legjobb szerémi szilvapályinka 1817ből; végre minden egyéb legkedveltebb külföldi borok, és aszaborok, palaczkokban, Jálies F. A. és társ. pénzéjéből

kaphatók **Koszleba Antalnál** Pesten, zis nháztéren, Sina báró 152d. szám alatti házában. — 3—3)

Tanítószéki es ödület határnapjának megváloztatása.

A' nm. m. kir. hftó tan. közhírre létezi: hogy a' fiu me i királyi gymnasiumban megürült két tanítószékre folyó évi febr. 23kán tartandó esödület határnapja ekepen változtatott meg: t. i. a' Hd. humanitási tanítószékre nézve a' kitzve volt Február 23ik napja megfog maradni, a' gammatikabeli tanítószékre nézve pedig a' esödület f. évi mart. hó 9én fog tartatni. Kelt Pesten jan. 31kén 1843.

Szoblahói **Pálma Elek.**

a' pesti kir. tudom. egyet. jegyz. 3—3

Nemes-level.

„Belényesy” névre szóló 's Belényesy-Nika névre Mária Teréziától megújtvá kiadott eredeti nemes-level felől az illetőknek bővebb értesítést ad Pesten országúton 648dik. sz. a. Czapfalvi Demjén István k. táblai és váltóügyvéd.

Szerkeszti Helmezy. — Nyomatk Trattner - Károlyi betüvel, urutca 453.

A' nagybányai kir. ügyelői főhivatalnál, 's ker. bányász-törv. széknel a' főfelügyelői és kerületi bányász-törvényészeki ülnöki, és főhutaigazgatói hivatal 1060 fr. díjjal, lótarásra 320 mérő zab, vagy 106 fr. 40 kr., 200 mázsa széna, vagy 120 fr., 70 fr. lakkbérrel, vagy szabad szállással 's irószerekkel, megürülvén, az azt elnyerni kívánóktul megkivántatik, hogy bányászati és hutaügyelési magasb műveltséggel levén ellátva, 's a' bányászakademiái tanulmányokat kedvező erdevényvel végezvén alaposan ismerjék, a' bányász-törvényészeki joggyakorlatot, a' bányászati-igazgatói alapelveket, a' létező kezelési rendszabályokkal együtt; továbbá, hogy az osztályszerinti ügykezelésben jártasak legyenek, és a' bányászati rendszert ismerjék, végre írásbeli előadásban jártasak legyenek, 's az országban divatozó nyelveket értsék. Az illó bizonyítványokkal ellátott folyamodás f. évi mart. 15ikeig nyújtandó be a' kerületi bányász-törvényészekhez és ügyelői hivatalhoz, Nagybányán. — 2—3

Törteli mézarszék-árenda koresmajoggal, 183 hold földdel 's legelővel.

Törtelen tek, Pestmegyében, Czegléd, Abony, Szolnok, Cizbakháza és NKörös mezővárosok közt fekvő, mintegy 1500 lakost számláló 's az erdélyi, békesi 's aradi országúton levő gyarmatosított szabad nemes pusztán a' mézarszékiki jog árverés útján haszonbérbe adatik f. 1843dik évi sz. györgytől kezdve az ugy nevezett Kaporási koresmával és a' 13ezer 's néhány száz hold nyí határbul elkülönözött 183 holdnyi kaszállóval, szántófölddel és legelővel együtt három egymásután következő évre vagy a' commassatioig, midőn a' kötelezes mindkét részről megszünhetik. A' kaporási koresmamező fekszik a' NKörös-szolnoki országúton. Az árverés napja folyó évi mart. 3dik napjára határozottat; mellyre min-

den haszonbérleti szándékozó elég biztossággal ellátva hivatalos. — A' törteli közbirtokosság által. — 1—2

Jelentés.

Az ugodi fürdőre, melly Veszprém megyében Pápától egy órányira fekszik, e' folyó és következő évekre fürdős, sebéss és vendéglő kerestetik. Vállalkozni kívánók a' feltételekről személyesen vagy bérmentes levelek által f. é. aprilis 1ső napjáig alulirt igazgatóval értekezhetnek. Kelt Pápán febr. hónapban 1843. Vermes Illyés m. k. igazg. Horváth István m. k. titoknok. —

Csöd jegyszédő hivatalra.

A' szandeczi kam. kerületi slachtovai harminczad-és jegyszédő hivatalnál a' jegyszédőnek 200 pgo for. évi díjjal, szabad szállással, a' bejövétel 10 pcentjével és 75 pgo for. kezesség-letételnek tartozásával járó helye ideiglenesen betöltendő.

Azok, kik e' helyre folyamodni kívánnak, folyamodásaikat 1843ik i febr. utóljaig a' kiszabott hivatalos uton az ujszandeczi k. kamrai kerület igazgatóságánál nyujtsák be 's abban tanulmányaik és eddigi szolgálatjokat, valamint erkölcsiségöket és a' vam- 's harminczad-és pénztár-kezelésbeni jártasságukat, ugy szinte a' német és lengyel vagy más szláv nyelv tudását hitelesen bebizonyítsák, nem különben azt is kimutassák állnak é akár egyenes akár sögorság rokonságban valami e' honi vámtisztviselövel 's képesek é a' hivatal átvévese e lött az említett kezességet előállítani. 1—

Jelentés.

Alulirt, 1841iki sept. Gikán S. Patak város által nevenre kiadott 's pénzkölcsönzésre szóló, de eltevédtt meghatalmazó levelet ezennel megsemmisitem. Patak, febr. 4kén 1843.

Pénzes Lajos m. k.